

212

M. 2398/10.

ÚJÉVI KÖSZÖNTŐ! /A SZELLELEM TERMÉSZETÉRŐL ÉS A TERMÉSZETRŐL./

Igen tisztelt Érdeklődők!

Ujesztendő előtt állunk,. Jó ha a mi munkánk belekapcsolódik az életbe, kultarába, az általános ünnepekbe, jó ha aktuálisak vagyunk, Ugyis azzal vádolnak bennünket hogy a felhők felett mozgunk, valamiféle metafizikában, hogy elvonatkozunk a való élettől. Hát jó számunkra az ilyen aktualitás. Igazolhatjuk, hogy együtt ünneplünk az ünneplőkkel, együtt üdvözöljük az ujesztendőt a modern kulturával. Együtt de mélyebben. És erről szeretnék szólni,.

A természet élete a történelem kezdetei óta mindig hasonlata volt az ember belső életének. Az ember ünnepi, religiozus felemelkedései egybeestek a természet fordulataival . A természet hó, jég, fagykéreg borítja. Am indul már a természet a világosságnak, hosszabbodnak a napok, emelkedik a fény. Az ember belvilágában is így van. A kulturában is így fagy , hideg, hideg, számítás uralkodik, elborítván a sziveket és elméket. De emelkedik a tudomány világossága, emelkedik a tudomány tisztelete a mi korunkban és ezzel új tavasz int, megújulás az egyéniség számára. Éppen ott, ahol mélypontjára ért az élet, ahol ily mélységet érte el az élettelenség, a természet halála, ahol a természetben kihűlt minden, ahol hótakaró alá buvik az élet, ott pattan vissza az élet a magasságba, ott indul napvilágnak, ott kezdődik a megújulás. Az ember belső életében ugyanígy. Ahol az egyéniségben a megújulás a legmélyebb, amikor a kulturát a legridegebb fagyasztó számítás uralja, ahol már alig pislakol a régi, meleg egyesítő ideálok napja, ahol lealdoznak már a régi nagy vallások és hideg éjszaka borítja a kulturát; nos itt ebben a jeges, kegyetlen világban indul az eszme, itt válik kibírnhatatlanná egy alkonyuló kor minden ellentmondása, itt szedi össze magát a kulturális jégkéreg alatt a megújuló élet.

Az természet és szellem megújuló fordulatai csodálatosan egybehangzanak. Egyenlőre csuda előtt állunk, csuda előtt, amelyet nem vizsgált meg eddig mélyen az ember. A nagy Goethe azt mondja "Minden, mi mulandó, csupán hasonlat." Ésrevette, hogy a természet életének minden mozzanata hasonlít valami máséhoz, ami a természet felett világol. Nos ez az emberi belvilág. A nagy Nietzsche pedig fordítva is

észrevette, hogy megállapította, hogy minden, ami örök, ami halhatatlan, hasonlata a természetnek, az ~~örök~~ az érzéki, megfogható valóságnak. Észrevették a nagy gondolkodók hogy sajátos hasonlóság van a véges és a végtelen között. De az élet alaplétszélei és világos magasságai között. De honnan ez a hasonlóság? Erről nem szólnak a gondolkodók. Egyedül a régi gnózis mélyült el ebben a kérdésben, anélkül azonban, hogy a tudomány exactságában megoldotta volna.

Csuda volna, ha egyszer csak párhuzamos volna az élet magassága az élet mélységeivel. Csuda, mint az Euklides tétele, hogy a két párhuzamosok sehol sem találkoznak, avagy a végtelenben. Csuda volna, mert egy és oszthatatlan alak az ember. Ami benne párhuzamosan folyik az az ő oszthatatlan egyéniségének a megnyilatkozása. Szerves, benső egységben van az egységes emberi lény., minden életnyilvánulása. A pusztán párhuzamososság tehát, a hasonlat nem oldja meg azt az égető kérdést miért hasonlít a természet élete a szellem életéhez és viszont., mi-féle mélyebb szerves egység rejlik a hasonlóság mögött?

A régi gnózis eljutott máig odáig, utal arra, hogy a magasságok és mélységek között genetikus, származastani, benső összefüggés van. Az élet mélysége, az önállóult természet szervesen csapódott ki a térből, amely a szellemnek nem volna természete, nem származhatott volna belőle a természet. Am nekünk közelebbről kell kimutatnunk, hogy a mi szellemünknek, az emberi szellemnek, ennek az oszthatatlan egy világosságnak, amely mindnyájunké, van természete., Mi lenne ez? Szoktunk beszélni jelenségekről, szellemről, beszólunk az emberi szellem természetéről is. De most oldjuk meg, mit értünk ezalatt? - A szellemi élet teremtő élet, és az ő ~~teremtése~~ teremtése: a természet, Mit tesz az, teremtő élet? A szellem adva van a végtelen, egyetemes valóság, hiánytalan az örök jelenben, mindig hiánytalanul és maradéknélkül áll elő bennünk, mint a végtelen tér., de rejtve vannak mélységei. Anszal teremt a végtelen, hogy figyelmét teremtő módon összpontosítja mélységeibe és ezzel saját mélységeiből felvilágolnak számára a titkok, a rejtett gazdag elemek, mint ahogyan a bányász a föld mélyéből hozza elő a kincseket, amelyeket ott voltak, de rejtve. Teremt a szellem és előállítja saját természetét amikor alászáll, saját mélységeibe. Azt a színes gazdag működést, azt az életeleven gazdagságot, amely az ő végtelen világosságának alaplétszéleiben hullámszik, kutatja ássa és napvilágra hozza a szellem. Alászáll vesző izéig, és ezzel meg tudja milyen az ő ize, azt nyer a szellem, eleven azt, amely rejtve

volt korábban. Mi van az egyetemes a végtelen érzéköködés legmélyén?
Nos olyan elemek amelyeket ha közelebbről megvizsgálunk, pontszerűeknek
vonalszerűeknek, felületszerűeknek fogunk megismerni. Olyasmi van a szél-
lem mélyén, mint a természet mélyén. Érzékies adottságok, egy átszelle-
mitett érzéki világ van rejtve a szellem mélyén. Az van benne rejtve a-
mit önállósult, durvább alakban természetnek nevezünk. Tudjuk hogy az
érezéki életünk pontszerű idegfeszültségekből vonalszerű érzetektől,
és felületszerű optikai és tapintási képekből áll. Tudjuk hogy a mo-
dern fizika ennek megfelelően erőközpontokból, vonalszerű erőösszete-
vőkből, felületszerű gömbhullámokból alkotja meg a világ képét. Mit ta-
sajat mélyén az ember? szellem? Sajat természetét, amelyre, amikor a te-
remés korszakában összpontosult, figyelmének erre az összpontosulá-
sára ráhangzott minden erő és működés. Ettől a ráhangzástól pedig ak-
kor sem szabadulhattak a működések amikor saját mélységeikre törvén-
kiszakadtak forrásukból és önállósult minőségben kezdtek örvényleni
Ugy értem a szellem saját mélyeire furakodván, mint a furó az artézi-
k ut mélyén, saját benső mélységeit megtapasztalta. Az alászállás fu-
rakodó folyamata örvényt teremtett a mélységekben, amely örvény magá-
val ragad minden energiát, amely a mélységekben szunnyad. A szellem
mélyének örvénylő mintájára eképpen megörvénylenek a mélységekben rej-
tett energiák, az összpontosult, pontszerű örvények, sugárzások, felület-
alakulások, önállókká válnak, minőségükben elkülönülnek a finom mintá-
tól és előáll a szellem természetéből az önállósult természet. A nyelv
génusza is szimbolizálja a szellemeknek ezt az alátörését. Ha kevésbé
mély a szellem, azt mondja lapon a gondolkodás, ha mélyebb, akkor éles
ha a legmélyebb akkor pontos. Felület, vonal, pont, ezek az alapmélység-
ei minden életnek. Hát legyünk pontosak, ~~közvetlen~~ mélységek próbálj-
junk itt aktuálisan a szellem legmélységeibe mélyülni, odafurakodni a
a szellem természetének legbelsejébe, amelynek örvénylésére megörvény-
lett ez a természet minden atomjaival és csillagrendszerével, hiszen csil-
lag és atom egyformán örvénylés. Érzéki látásunk és tapintásunk adatait
tudjuk legfőbb felületszerűeknek. Az íz-érzés pontszerű átélése ideg-
végződéseinknek. /Savanyú, édes, keserű./ Hát a gondolat vajjon nem íz-
ha mélyére hatolva megízleljük? Nem lehet-e savanyú, édes és keserű?
Meg tudjuk-e találni a gondolkodás pontszerű mélységeiben a gondolkodás
ízét? Meg. Nemcsak az irodalomra utalok itt és a köznyelvre, amely be-
szél savanyú, édes, vagy keserű gondolatról, hanem utalok a mi benső
szemléletünkörög, amely a gondolatoknak ezt az ízét valósággal átéli.

Mi az a savanyú gondolat? Az amelyik vehemensen összpontosul, a szűköt a szűköséget igen nagy lendülettel állítja elő. Ezzel előállítva az élet legbenső örvénylését, amely a leginkább elevenítő. A savanyútól kisése úgy megrázkodik az ember, mint mintha összehúzódna benne valamilyen meg elevenedne tőle. Mint az érzéki iz, úgy a szellemi iz is ilyen, kisése összehúzódó, megelevenítő. Kellemetlen és mégis elevenítő. Mi az hogy édes? Édes gondolat, amelynek átmeneti tagolásai finomak, zökkenésekkel mentesek. Édes a gondolat amelyet minden zökkenés nélkül, simán élünk át. Ha ezek a leírásaim nem volnának egészen hűvek, vagy kimerítőek, tessek velem munkálkodni és az életnek ezeken az ismeretlen területein segíteni engem. Hogy nem kimerítőek a leírásaim ez ugyanis bizonyos, csak vázlatosan utalok, hogy felkeltsem az érdeklődést.- Ilyen pontszerű élményeink a tapintásban is a simaság vagy érdesség. Beszélhetünk sima gondolatokról, vagy érdesről? Igen. Ha nem lett volna meg az szellemben ez a minőség, hogy kerülhetett volna az érzékibe, ha nem lett volna meg a születetlenség? Hogy születhetett volna az időbeli életben a simaság, vagy érdesség? Sima a gondolat, amelynek átmeneti finomak, érdes a zökkenős, amelyben azonban a zökkenők bizonyos egyenletes ritmusban adódnak. Meleg, vagy hideg is lehet érzéki tapintásunk tárgya, ki ne hallott volna meleg gondolkodásról, vagy rideg, fagyasztóról amely szembekerül ezzel az összhanggal, amely bánt. Látunk felületeket, vonalakat, pontokat, a gondolatnak is van átíró felülete, amelyen ha túl nem jár mehet, felületes is a gondolat. Van éle a gondolatnak, van tendenciája, irányzata, mint az optikai vonalnak és van pontja, amelyből indul, vagy ahová érkezik. Színeket is látunk. Vagy nem látunk kedves gondolatot mely távozni akar tőlünk?, amely után vágyakozunk, amely hív bennünket, mint a kék égboltozat, tolskodó gondolatot, amely mint a sárga szín üldöz bennünket; mint vagy ünnepi gondolatot, amely mint hajnali bíbor kél belvilágunkban, vagy nyugodt gondolatot, amelyen megpihenünk, mint a zöld pázsiton. Színe van a gondolatnak, gazdag, sokkal több színe mint a perzsa szőnyegnek. És hangja is van. Finom, mélyreható magas hangja, amely vezet bennünket hív és vonz. Lágy ütőként ér bennünket a gondolat, megállít és megszüdi egy pillanatra. Alany és tárgy állítvány, mint alsó hang felhangjával csendül egybe a gondolat akkordjában. Futama van a gondolatnak amely életkedvünket emeli, vagy alászállítja crescendója, amelyben a gondolat ereje amelyben a gondolat kibontakozik és decrescendója amelyben aláhagyatlik. Tiszta gondolat amely felüdit és zavaros, amelyben a hangzó elemek taszítják egymást.

Alászállottunk most a szellemnek legmélyebb természetébe. Ó szűk

Ó sokat beszélhetnénk erről, de itt csak vázlatosaknak szabad lennünk. Izzik, hall, tapint a gondolat jár néha lomhán szárnyal máskor bátran. Aláfor zsákmányára mint a sas, vagy felemelkedik a gondolat., saját árnyéktalan napvilágába. Mozog él jár villámnál sebesebben és megáll minden bérnél szilárdabban, Világol mint a nap, de ha elsötétül a gondolat, sötétebb mint az éj. Eleven életet él a maga természetében. Érzékies életet él a gondolkodás a nagy mélységeiben és az érzékies élet az alapintája az önálló sult természetnek amelyben nem is találunk egyebet mint a gondolkodás természetét amely durvább minőségben átkkódásukra önállósult. Ugye már most már közelebb vagyunk annak megértéséhez miért hasonlata a véges természet a végtelen szellemnek? Nem származhatott ki genetikusan más szellemből mint ami mélységeiben rejtett. A növény magvából csak ugyanolyan növény állhat elő. Hasonlít a véges a végtelenhez, mint a gyermek a szülőjéhez. Innen a hasonlat. Alles vergaengliches ist nur ein Gleichnis. De ha Nietzsche oldaláról is látjuk a végtelen is hasonlat, amelynek mintája a véges természetben van. Az önálló sult természet nem hangya, - nyers, egyszerű, működés; és ebben a nyers minőségben mintegy paraszti módon csak azt hangoztatja, csak azokat a hangokat adja, amelyeknek megfelelő felhangzásai a szellemi életben csendülnek. És ebben ebből a szempontból csudálatosan megbízható minta a természet. Egyszerre meg fogjuk érteni a XIX.-ik de már a XVIII.-ik század végének ezt a romantikus sajátos, kulturális jelszavát, hogy térjünk vissza a természethez! Amikor a teológia no meg a filozófia a logikai kombinációk korlátlan körében időzve csúrták és csavarták szabad játékban, könnyen alakítható rendszerekben a valóságot, amikor a valóságok kérdését ezek a tudományok el tudták cikasztani és fel tudták csereálni a megfelelés kérdésével, nos akkor az egészséges, vagy mi hogy úgy mondjam a természetes józan észben állott elő a követelés: térjünk vissza a természethez, vagyis az egyszerű, természetes, gyermekies gondolkodáshoz, amely olyan mint a természet naiv élete. Különösen Rousseau indult ezzel a jelszóval, de követeli Tolstoj is. Hát ennek a kulturális követelésnek a mélyebb értelme persze nem az, hogy legyen az ember újra kulturálatlan lény, és éljen az állathoz hasonlóan, hagyja el szépen épült házait és heverjen a fűben, vagy lakjék barlangokban nemez, hanem az, hogy éljen hiven a természettel, figyelje meg a természetet, lássa meg mi az, és milyen az, és ne akarja az ész alapján és kombinációk útján kitalálni, hogy mi a természet, amint azt a filozófia próbálta. Lemáta, ennek a kultúrális követelésnek az az értelmében...

-64-

Ismeretlen emek a kulturális jelenségnek ez az értéke: figyel-
-jük meg egyszerűen, naivan, gyermekszemmel a természetet, adjuk oda fi-
gyelmünket, adjuk oda életünket a természetnek, induljunk ki azokból a
naivan, egyszerűen, robusztusan adott fogalmakból, amelyek azonban fi-
noman összecsaengenek az isteni élettel, amely a mi szellemünk. Ugy fo-
galmazom meg ezt a követelést; térjünk vissza a szellem természetéhez!
Illetve a természetes gondolkodáshoz és annak megfelelően a természethez
az egyszerű gyermeki tisztasághoz, a szent igen és amen mondáshoz, a-
mint azt Nietzsche követeli. A logikai kombinációk utvesztőivel szemben
a naivan, robusztusan adott egyszerű természet hasonlíthatatlan jó erő-
forrása, jó ráhangzása, jó hasonlata és szervező elevevitő alapja az egé-
szséges szellemnek. Hogy ha megújodni akar a szellem, mindig vissz-
sza is kell térnie a szellem természetéhez és ha megújodni akar az e-
mber, ugy vissza kell térnie a szellem természetének megfelelő lelki
és érzéki természetéhez is.

A csillageszati ujesztendő a belső megújodás hasonlata. A csillag-kon-
stellációváltozása és fordulata a mi belső életünknek fordulatára utal
és csak ezért innep, mert oda utal. Ahogy újra kezdi örvénylését a nap
körül a földgolyó, akként a szellemi megújodásban újra kezdi ivelő lend-
ületét ami szellemünk, újra kezdi ugy hogy alászáll, mélyül saját ter-
mészetének alapjaiba, megfürdik saját természetének életterejében, mély
régeiben buzgó természetes forrásában, ebbe a buzgósba mártja magát és
ebből emelkedik újabb lendülettel újabb fordulatba. A filozófia mai u-
ralkodásának idején, amikor a szellemi fejlődés ilyen szegényes egyoldá-
lúságnak látozik, tákolmánynak, ahol tudásrészelet tudásrészelethez te-
kolódik, ahol a tudás, mint valami raktár növekszik, ahol a tudás kül-
sőséges halmozása eszményé lett, és alexikon kérkedik a természetes
elmélyülés rovására: az ilyen lapos, szemlélettel és élettél szemben új
esztendő napján emeljük fel figyelmünket a fejlődés nagy rővényére, ve-
gyük észre hogy ritmus-járasában ujjaszáll magát az élet és szemlélet. **M**
Mindig előlről kezd, hogy új, soha nem látott és soha nem élt formák-
ban mutatkozzék be. Ez a megújodás törvénye, visszafutó ritmusokban
való emelkedés. Megújodásban való élet, hajnalodásban, életkedvnek meg-
ujulásában, életirányzat ujrskezdesébengyűrtöző életi szellemi fejlődés
Mint a szent phoenix madár, magát mindig elégető és ujratereztő élet.
Mint Isis, a szent fátylaít vető éjszaka, amely örökkön, újra törja ma-
gát a Napistennek. A szellem olyan, mint a napka Ritmusokban alászáll
de felkél újra, mindig újra, soha nem látott fényvel, frissen, előlről
kezdve utját az égen. Így jár a mi szellemünk. Ilyen megújodó ritmu-

sokban születik ujja az elvénül az az egyéni életben és a történelem korszakaiban.

Uj esztendő napján tapintsá meg mináink a mi szellemünk a maga mélységeit. Szálljon alá saját izébe, végső mélységébe, fürödjék meg színeinek, hangulatainak, belső gazdagságában, pihenjen meg a nyugodt mélységekben, ahol az örvénylés oly sebes, hogy szilárdnak érzik, pihenjen meg és emelkedjék innét uj életre. Bocsátkozzék le oda, ahol a élete feltáruuló gazdagságában és végső elemeiben alkonyul a fénye és emelkedjék innét mindeneket összefoglaló egységbe, uj lendülettel uj kedvvel uj szárnyalással, mint a megújított Phoenixmadár. Mi azért vagyunk itt hogy a megváltás nagy gondolatát a tudomány nyelvén megfogalmazzuk. Elhoztuk az örömhirt., hogy az ember a világ világossága, hogy már logikai, szántani tudatában az egyéni gondolkozó lény nagyobb és dicsőbb minden csillagtengereknél, hogy a végtelen tér és idő emberi működések, a mi alkotásaink. Elhoztuk az örömhirt, hogy végtelen alk az egyéniség, módja a szellem isteni egységének, amely mindnyájunkat a összefoglal kivétel nélkül. Elhoztuk az örömhirt a tudomány exact fogalmazásában, hogy mi első és utolsó kivétel nélkül együtt vagyunk oszthatatlan egységben és összhangban a mi szellemünknek isteni életében. A mi újesztendők hogy megújítsuk magunkban ezt az örömhirt. Ünnepeünk a mi oszthatatlan szellemünk minden új magáraesznélése magunkban és társainkban. Ez az újesztendő ünnepe nek értelme a mi számunkra. Am a szálljon alá magunkban a szellemi élet., érzékies alapsmélységeibe. Fürödjünk meg a színeinknek és elevenességnek abban a gazdagságában, azokban az egyénies hullámaiban, amelyekből erejét meríti a szellemi szárnyalás. Bocsátkozzunk alá az egyéni életnek, az egyéni szellemnek ezekben a természetes mélységeibe, térjünk vissza eképpen a természethez, hogy meg erősödve, megszilárdulva, megtisztulva, az alapsmélységek egyszerűségében, ebben a gyermekies, szent, de nagyatiú naivságtan, új erővel emelkedessünk fel a mi végtelen életünk, a mi mindnyájunkat összekötő oszthatatlan életünk dicsőségére!

Ebben a szellemben kívánok boldog újesztendőt minden érdek-
lődeknek.